

Waarnemingenformulier

Ellen de Bruin

Om de waarnemingen per kwartaal te verzamelen, onder andere ten behoeve van het blad *De Gierzwaluw*, hebben Dennis de Vré, Ellen de Bruin, Edial Dekker en Cor Veenman een waarnemingenformulier in Excel ontworpen. Het maakt het werk voor de waarnemingensecretaris gemakkelijker én waarnemingen zijn t.z.t. in een database te importeren. Het formulier is te downloaden op <http://www.vogelwerkgroepamsterdam.nl/waarnemingen.html>.

Voor degenen die geen MS Office/Excel tot hun beschikking hebben, is daar een link te vinden om Open Office te installeren (dit is een gratis pakket, waarmee MS Office bestanden verwerkt kunnen worden; Excel-bestanden worden verwerkt met OpenOffice/Calc).

Wij willen iedereen vriendelijk verzoeken vooral het waarnemingenformulier te gebruiken voor waarnemingen vanaf 1 april 2006. De spreadsheet heeft links onderaan een blad Handleiding, een blad Vogels voor vogelwaarnemingen en een blad Niet-Vogels voor waarnemingen van andere diersoorten. Stuur het waarnemingenformulier na het einde van ieder kwartaal naar de nieuwe waarnemingensecretaris Dennis de Vré: dennisdevre@hccnet.nl.

Zoogdieratlas

Peter van der Linden

Wist u, dat:

- in de zomer van 2005 een Grijs Eekhoorn via de van Baerlestraat, na omzwervingen door de stad, in de kantine van het Centraal Station is gevangen?
- op 31 mei 2005 een 2 jaar oud mannetje Boommarter de oversteek van de A10-Zeeburgertunnel niet heeft overleefd en dus daar is gevonden?
- er jaarlijks 10-15 Vossen worden gevangen in Amsterdam en deze 'stadse' vossen elders worden losgelaten?
- er al 25 jaar Hazen wonen in de Amsterdamse tuinsteden noord en west, de bewoners ze als 'hun' Hazen beschouwen, en dat deze Hazen onderhand hun vluchtgedrag hebben onderdrukt en maar een beetje voor de bewoners uit hupsen?
- op 24 oktober 2005 een Damhert werd aangereden in het Amsterdamse Bos en helaas door een dierenarts is afgemaakt omdat het mannelijke dier zwaargewond was geraakt?
- in IJburg ook regelmatig de Vos wordt gezien, maar doordat er nu al zo'n 4000 mensen wonen, de Vos steeds meer in de verdrukking raakt door de mens (en hun honden)?
- de Vos aast op Bosmuis, Woelmuis en Rat in de oevers van IJburg?
- op 11 maart 2006 een mannetje Bunzing doodgereden is gevonden bij de Utrechtse Brug?
- op 13 maart 2006 een Bunzing werd gezien bij metrostation Strandvliet, niet ver van de Arena?

In grote stilte, maar gestaag wordt er gewerkt aan een zoogdieratlas voor Noord- en Zuid-Holland. Voor iedere soort is een auteur aan het zweeten op een tekst. Ultiem doel is het maken van een boekwerk dat meer is dan een verzameling kaartjes. Er wordt inzicht gegeven in de jongste kennis van de leefwijze van zoogdieren die in Holland leven. Een magnum opus waar nu al reikhalzend naar wordt uitgekeken. De waarnemingen van zoogdieren vormen de basis voor het boekwerk. We hebben een bevredigend bestand aan waarnemingen, maar er zijn voor verschillende dieren (marterachtigen bijvoorbeeld) nog witte plekken die opgevuld kunnen worden. Struikelt u over een Bunzing, treft u een Wezel of 'slechts' een Huismuis; wij horen het graag!

De waarnemingen van 'zoogjes' in Noord-Holland kunnen rechtstreeks worden ingevoerd op internet: www.ecotellerinvoer.nl. Ook kunt u de gegevens opsturen naar Peter van der Linden, Spechtstraat 59, 1223 NX Hilversum, p.vanderlinden2@chello.nl.

Nieuwe broedvogelatlas Noord-Holland

Jan van der Ben

Sinds het verschijnen van de atlas Broedvogels van Noord-Holland in 1990 is er veel veranderd in de broedvogelbevolking van Noord-Holland. Daarom heeft de Stichting Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland (SVN) besloten in samenwerking met Landschap Noord-Holland in 2010 opnieuw een broedvogelatlas uit te geven, een boek van en voor Noord-Hollandse vogelaars. De Vogelwerkgroep Amsterdam (VWGA) neemt deel aan de SVN en is verantwoordelijk voor de inventarisatie van de Amsterdamse regio.

De VWGA roept daarom iedere Amsterdamse vogelaar op om deel te nemen aan de inventarisatie. Het is leuk om te doen en door de gekozen methodiek is relatief weinig tijd en inspanning vereist.

Waarom een nieuwe broedvogelatlas alleen voor Noord-Holland? Een goede broedvogelatlas is een krachtig instrument voor beïnvloeding van politiek en provinciaal beleid; het maakt vergelijking met de gegevens van 1990 mogelijk; het geeft inzicht in de oorzaken van veranderingen, wat van groot belang is voor het beleid; het vestigt de aandacht van een breed publiek op de rijkdom aan vogels die we nog steeds hebben; en een breed opgezet en laagdrempelig onderzoek biedt alle Noord-Hollandse vogelaars een mooie kans om gemotiveerd en doelgericht het veld in te gaan.

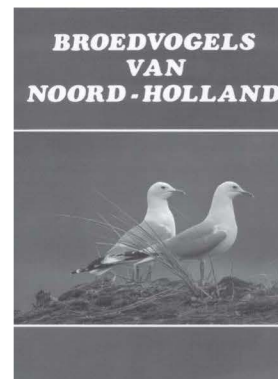
Opzet

Voordat de atlas kan worden gepubliceerd, moet uiteraard veel inventarisatiewerk worden verricht. Gekozen is voor een laagdrempelig onderzoek waaraan zoveel mogelijk vogelaars kunnen deelnemen. Een onderzoek op basis van 1x1 kilometerblokken (Topografische Inventarisatieatlas voor flora en fauna van Nederland) moet haalbaar zijn. De informatie is dan 25 keer zo nauwkeurig als die in de Atlas van de Nederlandse broedvogels uit 2002.

Binnen een kilometerblok wordt alleen kwalitatief gekeken naar de aanwezigheid van soorten die broeden. Als een soort eenmaal is vastgesteld, hoeft dus niet geteld te worden hoeveel broedparen er in dat kilometerblok aanwezig zijn.

Het onderzoek strekt zich uit over vier jaar (2006 t/m 2009). Eventuele gegevens van 2005 kunnen ook meegenomen worden. Incidentele "losse" waarnemingen van broedgevallen in of buiten het werkgebied en deelinventarisaties zijn welkom en kunnen worden verwerkt.

De inventarisatieperiode loopt ieder jaar van maart t/m 15 juli. In die periode wordt van inventariseerders verwacht dat zij gelijkmatig verdeeld 4 of 5 bezoeken brengen aan ieder kilometerblok dat zij voor hun rekening nemen.

De "oude" atlas uit 1990

Nachtegaal,
Oeverlandenreservaat,
29 april 2006

FOTO: ELLEN DE BRUIN

Inventariseerders gaan niet hetzelfde kilometerblok in meerdere jaren volgen. Gevraagd wordt om in een volgend jaar een of meer andere blokken te inventariseren.

Iedere inventariseerder krijgt kaartmateriaal, een handleiding en telformulieren die het verwerken en doorgeven van gegevens eenvoudig maken.

Er komt in de loop van 2006 een website waar gegevens digitaal kunnen worden doorgegeven. Daarnaast kan je op deze website zien welke blokken worden geïnventariseerd en welke nog niet.

Aanpak voor de Amsterdamse regio

De VWGA coördineert de activiteiten binnen het werkgebied van de Amsterdamse regio. Dit betekent dat ruim 500 kilometerblokken in de jaren 2006 t/m 2009 moeten worden bezocht.

Alle Amsterdamse vogelaars en vooral de leden van de VWGA worden opgeroepen om een of meer kilometerblokken voor hun rekening te nemen. Wij denken bijvoorbeeld aan de mensen die al aan het inventariseren zijn, om dat uit te breiden tot het kilometerblok waarin hun gebied ligt. Of dat mensen het kilometerblok gaan doen waar ze wonen.

Wij broeden nog op een manier om volkstuinders in te schakelen en om de achtertuinen van grachtenpanden in de binnenstad en andere huizen mee te nemen. Suggesties zijn van harte welkom.

Een veelgestelde vraag is: wat gaat me dat aan tijd kosten? Die vraag is lastig te beantwoorden omdat dat sterk afhangt van de aard van het terrein. Voor een open poldergebied heb je minder tijd nodig dan voor een heterogeen gebied, een parklandschap of een kilometerblok in de binnenstad. Ook de ervaring van de inventariseerder speelt natuurlijk een rol. Door de gekozen aanpak (alleen soorten, geen aantallen) wordt de benodigde tijd wel beperkt.

Het project wordt voor de Amsterdamse regio gecoördineerd door Jan van der Ben.

Bij hem kan je je als inventariseerder opgeven: janvdben@planet.nl of telefonisch: 020-6622304.

Veel predatoren belagen weidevogels

Uit de digitale nieuwsbrief van Vogelbescherming Nederland

SOVON Vogelonderzoek Nederland, Alterra en Landschapsbeheer Nederland hebben een meerjarig onderzoek uitgevoerd naar de mogelijke effecten van predatie op de weidevogelstand. Aanleiding hiervoor zijn de soms heftige discussies over de oorzaken van de achteruitgang van weidevogels, waarbij predatie steeds vaker als hoofdoorzaak wordt genoemd. In die discussies ontbrak tot dusver kennis over de betekenis van predatie voor weidevogels en vooral over de daders.

Het blijkt dat Kraai en Vos lang niet zo'n belangrijke rol spelen bij de achteruitgang van weidevogels in Nederland als vaak wordt aangenomen. Het aantal diersoorten dat eieren of kuikens eet is groot, en geen enkele soort springt er uit als hoofdader. Bestrijding van enkele soorten roofdieren leidt dan ook niet tot een toename van het aantal weidevogels, omdat andere factoren een herstel in de weg staan. Pas als andere maatregelen, zoals het openhouden van het landschap en een aangepaste agrarische bedrijfsvoering, worden doorgevoerd kan de negatieve aantalsontwikkeling worden gestopt.

Predatie bij weidevogels

Weidevogels zijn in de laatste decennia sterk in aantal achteruitgegaan. Dit proces lijkt zich de laatste jaren zelfs te versnellen. In de discussie over de mogelijke oorzaken wordt predatie geregeld genoemd. Veelal gaat het om anekdotes en slechts hier en daar zijn lokale studies gedaan. Er is een groot gebrek aan systematisch verzamelde en kwalitatief goede gegevens. Emoties spelen in de predatiediscussie soms dan ook een overheersende rol.

Deze discussie en de ontwikkelingen in het beleid ten aanzien van weidevogels en faunabeheer in het bijzonder, vormden de aanleiding voor een aantal instanties en provincies om een onderzoek uit te laten voeren naar de rol van predatie in de populatieontwikkeling van weidevogels. Het onderzoek diende tevens de expliciete vraag te beantwoorden hoe belangrijk predatie is ten opzichte van andere factoren. De hoofdvragen van het project waren daarom:

- Hoe vaak komt predatie voor?
- Welke diersoorten veroorzaken de predatie?
- Welke factoren hebben invloed op de omvang en/of het effect van de predatie?
- Is de vastgestelde predatiedruk een probleem voor de ontwikkeling van weidevogelpopulaties, ook in verhouding tot andere verliesoorzaken?

Om op die vragen een antwoord te vinden is onderzoek op verschillende manieren uitgevoerd. Op een landelijke schaal is de ruimtelijke variatie in predatiedruk op weidevogellegfels onderzocht aan de hand van gegevens geregistreerd door vrijwillige weidevogelbeschermers in 2000 en 2004. Daarnaast zijn tussen 2001 en 2005 in 17 onderzoeksgebieden verspreid over Nederland de relaties onderzocht tussen predatiedruk, voorkomen van predators, dichtheid van weidevogels en landschapkenmerken. In een deel van die gebieden is onderzocht welke predators betrokken zijn bij de predatie van eieren (met behulp van temperatuurloggers en videocamera's) en kuikens (met behulp van zenders). Door combinatie van al deze waarnemingen is doorgerekend wat de gevolgen zijn van de verliezen op het broedsucces, en daarmee op de populatieontwikkeling, van Kievit en Grutto.

Kijk voor meer informatie op www.sovon.nl onder Onderzoek / Weidevogels / Predatie.

Hier kan je het rapport incl. bijlagen downloaden, een samenvatting en de predatiekaart.

FOTO: ROBERT HEEMSKERK